

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет/інститут іноземних мов

Кафедра німецької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні лінгвістичні теорії

Освітня програма Другий (магістерський) рівень

Спеціальність 035.043 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – німецька

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ - 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сучасні лінгвістичні теорії
Викладач (-і)	Корольова Наталія Олександрівна
Контактний телефон викладача	099 08 40 968
E-mail викладача	nataliia.korolova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна, заочна, дистанційна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна "Сучасні лінгвістичні теорії" викладається на першому році навчання для студентів 2-го (магістерського) рівня спеціальності 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька. Основними організаційними формами навчання є лекційні заняття та семінарські заняття. Лекції покликані підвищити інтерес студентів до глибшого самостійного вивчення питань курсу. Семінарські заняття закріплюють набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання з курсу, сформулюють у студентів систему поглядів щодо проблематики лінгвістичних досліджень кінця ХХ – початку ХХІ ст. Курс вивчається у 2-му семестрі і завершується теоретичним модулем (залік). Лекційна тематика базується на принципових положеннях лінгвістики, філософії, історії, соціології та культурології і має науково-пізнавальну спрямованість. На семінарських заняттях розглядаються найбільш проблемні питання курсу як у вигляді дискусій, так і у формі доповідей і презентацій студентів. Курс викладається німецькою мовою.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою курсу є ознайомлення студентів магістратури з проблематикою сучасних лінгвістичних досліджень, системою сучасних лінгвокультурологічних знань, переважно про специфіку мовних картин світу і відповідних особливостей мовної поведінки носіїв основної та другої іноземних мов, які вивчаються, з новітніми напрямками та тенденціями розвитку мовознавства, а також з тими підходами та поглядами науковців, які є актуальними для сучасного мовознавства у спробах окреслити, систематизувати та поглибити знання щодо взаємозв'язку мови та мислення людини.</p> <p>Цілі: забезпечити засвоєння студентами теоретико-методологічних основ, на яких ґрунтуються напрями дослідження сучасного мовознавства;</p> <ul style="list-style-type: none"> - окреслити термінологічний апарат, що дозволяє оперувати інформацією стосовно проблематики новітніх лінгвістичних вчень; - удосконалити практичну та теоретичну підготовку магістрантів з німецької мови за рахунок надання необхідного мінімуму теоретичних знань про основні напрями досліджень у площині сучасного вітчизняного та зарубіжного мовознавства, зокрема у таких галузях лінгвістики як комунікативна та когнітивна лінгвістика, а також у межах гендерного та лінгвокультурологічного підходів до мови; - визначити основні орієнтири дослідження мовних та мовленнєвих явищ на сучасному етапі розвитку лінгвістики. - розвинути творчий підхід у роботі з матеріалом, вміння критичного аналізу та обробки отриманої інформації, реферування прочитаних автентичних текстів. 	
4. Програмні компетентності	
<p>Загальні компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. • Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. <p>Фахові компетентності</p>	

- Здатність демонструвати знання сучасної наукової парадигми в галузі мовознавства і літературознавства, методологічні принципи і методичні прийоми лінгвістичного дослідження.
- Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки.
- Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, літературознавства тощо; здатність вільно користуватися фаховою термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.
- Здатність самостійно досліджувати сучасні мовознавчі та літературознавчі проблеми в синхронічному і діахронічному аспектах.
- Здатність аналізувати, реферувати, коментувати й узагальнювати результати наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних дослідників, використовуючи сучасні методики і методології.

5. Програмні результати навчання

- Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрямки і школи в лінгвістиці та літературознавстві.
- Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
- Здійснювати науковий аналіз мовного й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	12 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I-й	5.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька	I-й	нормативний

Тематика навчальної дисципліни

	Кількість годин		
	Лекції	Семінари	Самостійна робота
Thema 1. Der Begriff Paradigma der wissenschaftlichen Forschung. Das anthropozentrische Paradigma der Linguistik.	2		10
Thema 2. Grundlagen der kognitiven Linguistik.	2		6
Seminar 1. Aufgaben und Ziele der Kognitionswissenschaft.		2	
Thema 3. Forschungsrichtungen der heutigen kognitiven Linguistik.	2		4
Thema 4. Sprachliches Weltbild im Kontext des anthropozentrischen Paradigmas der linguokulturellen Studien.	2		6
Seminar 2. Kognitive Linguistik der Moderne. Linguokzeptologie.		2	

Thema 5. Psycholinguistik im modernen linguistischen Paradigma.	2		4
Thema 6. Kommunikative Linguistik.	2		10
Seminar 3. Sprache aus kommunikativer Sicht.		2	
Thema 7. Problematik der Textlinguistik.	2		6
Thema 8. Soziolinguistik: moderne Forschungsrichtungen.	2		8
Seminar 4. Text und Diskurs. Der Begriff Deixis. Sprache als gesellschaftliches Phänomen.		2	
Thema 9. Moderne Gender-Linguistik.	2		4
Seminar 5. Sprache und Gender. Geschlechterstereotype in der Sprache.		2	
Seminar 6. Die Grundlagen der Hermeneutik und der Semiotik der Moderne.		2	2
Загалом	18	12	60

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Система контролю знань студентів здійснюється через:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поточний контроль – (1) усне опитування на семінарських заняттях, (2) перевірку виконання студентами самостійної роботи, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу та практичних навичок володіння студентами німецьким мовленням; • підсумковий контроль – підсумкова контрольна робота: тестові завдання, які охоплюють матеріал лекційного курсу включно із матеріалом, що виноситься на самостійне опрацювання. <p>Розподіл балів за семестр: Аудиторна робота – 60 балів Самостійна / індивідуальна робота – 20 балів Підсумкова контрольна робота – 20 балів</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Підсумкова контрольна робота – тестові завдання, які охоплюють матеріал лекційного курсу включно із матеріалом, що виноситься на самостійне опрацювання.</p> <p>Тест складається з 20 завдань формату «множинний вибір», виконання яких демонструє рівень теоретичних знань та сформованості у студентів науково-комунікативної, методологічної, термінологічної та соціокультурної компетенцій. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал. Нерозбірливо написана, невірна відповідь, її відсутність – 0 балів.</p> <p>Зразок завдання підсумкової контрольної роботи (тесту):</p> <p>Das hermeneutische Dreieck bezeichnet ...:</p> <p>A. die Psychologie des Autors, seine Motive, seine Mentalität</p> <p>B. Beziehungen zwischen dem Autor des Textes, dem Text selbst und dem Leser</p> <p>C. Mentalität und Lebensweise des Lesers und des Autors</p> <p>.....</p> <p>Neurolinguistik untersucht ...:</p>

A. die Gehirnmechanismen der Sprachtätigkeit
B. Sprachprozesse bei den lokalen Gehirnschädigungen
C. Gehirnmechanismen der Sprachtätigkeit und jene Veränderungen in Sprachprozessen, die mit lokalen Gehirnschädigungen auftreten

Перелік питань, які виносяться на підсумкову контрольну роботу:

1. Deutung des Begriffes *das wissenschaftliche Paradigma*.
2. Anthropozentrische Linguistik als Folge des Paradigmenwechsels in moderner Sprachwissenschaft.
3. Kennzeichnungen des neuen linguistischen Paradigmas.
4. Heterogenität der heutigen kognitiven Linguistik.
5. Die Hauptaufgaben und Kategorien der kognitiven Linguistik.
6. Konzept im linguokognitiven Sinn.
7. Konzept, Begriff, Bedeutung: Wechselbeziehungen.
8. Konzept. Struktur und Forschungsmethodik.
9. Theorie der kognitiven Repräsentationen (Frame-Semantik).
10. Konzeptuelle Metapher und konzeptuelle Metonymie.
11. Prototypentheorie.
12. Kognitive Theorie der Literatur.
13. Fragestellungen der Linguokulturologie.
14. Sprache und Kultur: Wechselbeziehungen.
15. Der Begriff sprachliches Weltbild. Wissenschaftliches und sprachliches Weltbild.
16. Konzept im linguokulturologischen Sinn. Konzept als Grundbestandteil des sprachlichen Weltbildes.
17. Nationale Mentalität.
18. Herausbildung und Hauptrichtungen der Psycholinguistik.
19. Sprache, sprachliche Tätigkeit und Rede als Forschungsgegenstände der Psycholinguistik.
20. Methoden der psycholinguistischen Forschung.
21. Sprachrezeption und Generierung von Sprache.
22. Neurolinguistik.
23. Hauptkategorien der kommunikativen Linguistik.
24. Sprachliche Persönlichkeit und kommunikative Situation.
25. Hauptkategorien der Kommunikation: Sprechgenre, kommunikative Strategie und Taktik, Präsupposition.
26. Sozialrollen der Kommunikanten.
27. Nonverbale Einheiten der Kommunikation.
28. Anstöße und Fragestellungen der Textlinguistik.
29. Text als Forschungsgegenstand der Textlinguistik
30. Textdefinitionen.
31. Allgemeine Entwicklungen bei der Textsortenklassifikation.
32. Der Begriff Diskurs. Moderne Diskurs-Analyse.
33. Herausbildung der Soziolinguistik.
34. Die wichtigsten Begriffe der Soziolinguistik (Sprachgemeinschaft, Standardsprache, Dialekt, Soziolekt, Idiolekt, Umgangssprache, Stil, Register, Repertoire).

	<p>35. Bilingualismus und Sprachpolitik. 36. Der Begriff Gender. 37. Feministische Linguistik. 38. Sprache und Gender. 39. Geschlechtsrollenstereotype in der Sprache. 40. Herausbildung von Hermeneutik. 41. Der hermeneutische Zirkel. 42. Fragestellungen von Semiotik. 43. Semiotik der Moderne.</p>																				
Семінарські заняття	<ul style="list-style-type: none"> • Усне опитування з теми семінарського заняття; • Тестові завдання формату «множинний вибір», які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з теми семінарського заняття. <p>Усне опитування реалізує поточний облік успішності студентів на основі чотирибальної шкали оцінок за виконання того чи іншого виду завдання. Так, 5 балів студент отримує за вичерпну відповідь з теоретичного питання, яке розглядається, за умови її оформлення відповідно до норм усного німецького мовлення.</p> <p>4 бали – за повну відповідь, проте з однією-двома змістовими неточностями, незначною кількістю мовних помилок.</p> <p>3 бали – за неповну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей і незначну кількість мовних помилок.</p> <p>2 бали – за часткову, з грубими змістовими недоліками відповідь, або за її невідповідність питанню чи відсутність взагалі; відповідь, що містить значну кількість помилок, які порушують акт комунікації, унеможливають розуміння змісту висловленого.</p>																				
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студент допускається до підсумкового контролю за умови отримання не менше 32 балів за аудиторну та самостійну роботу.</p> <table border="1" data-bbox="699 1406 1481 1921"> <thead> <tr> <th>Контроль</th> <th>Аудитор на робота</th> <th>Самостійна робота</th> <th>Підсумкова контроль на робота</th> <th>Всього</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ваговий коефіцієнт</td> <td>12</td> <td>4</td> <td>4</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Максимальна к-ть балів</td> <td>60</td> <td>20</td> <td>20</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td></td> <td>„5” – 60 „4” – 48 „3” – 36 „2” – 24</td> <td>„5” – 20 „4” – 16 „3” – 12 „2” – 8</td> <td>„5” – 20 „4” – 16 „3” – 12 „2” – 8</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Контроль	Аудитор на робота	Самостійна робота	Підсумкова контроль на робота	Всього	Ваговий коефіцієнт	12	4	4		Максимальна к-ть балів	60	20	20	100		„5” – 60 „4” – 48 „3” – 36 „2” – 24	„5” – 20 „4” – 16 „3” – 12 „2” – 8	„5” – 20 „4” – 16 „3” – 12 „2” – 8	
Контроль	Аудитор на робота	Самостійна робота	Підсумкова контроль на робота	Всього																	
Ваговий коефіцієнт	12	4	4																		
Максимальна к-ть балів	60	20	20	100																	
	„5” – 60 „4” – 48 „3” – 36 „2” – 24	„5” – 20 „4” – 16 „3” – 12 „2” – 8	„5” – 20 „4” – 16 „3” – 12 „2” – 8																		
8. Політика курсу																					
<ul style="list-style-type: none"> • Студент повинен вчасно приходити на заняття. Викладач може не допустити студента до заняття, якщо він/вона спізнився без поважної причини. 																					

- У випадку пропуску 5 чи більше лекційних/ семінарських занять без поважної причини, студент може бути не допущений до підсумкового контролю (заліку), або його/її підсумкова оцінка буде знижена;
- Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю;
- Студент має брати активну участь у семінарських заняттях;
- Студент повинен бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими студентами, зокрема під час обговорення питань на лекційних і семінарських заняттях;
- Студент на свій вибір має підготувати один виступ/реферат/презентацію з матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення;
- Студент може перездатити будь-яку тему семінарського заняття;
- Студент може перездати підсумкову контрольну роботу у випадку отримання оцінки «незадовільно»;
- У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного чи підсумкового контролю, студент отримує «0» балів.
- Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу; інших видів політики, передбаченої нормативними документами, що регулюють навчальний процес у ЗВО.

9. Рекомендована література

1. Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. Підручник. К.: Видавничий центр «Академія», 2008. 240 с.
2. Голубовська І.О. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики: курс лекцій. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. 223 с.
3. Дінцельбахер П. Історія європейської ментальності. Серія: Культурологія / Петер Дінцельбахер та ін.; за редакцією Петера Дінцельбахера. К.: Літопис, 2004. 722 с.
4. Єрмоленко, С.С. Мова в культурі народу (план-проспект) / С.С. Єрмоленко, Т.А. Харитонова, О.Б. Ткаченко, Г.М. Яворська, В.А. Ткаченко, А.М. Шамота. *Мовознавство*. 1998. № 4–5. С. 3–17.
5. Ковбасюк Л.А., Романова Н.В. Сучасні лінгвістичні теорії: лекційні, практичні, самостійні модулі та тести: Навчально-методичний посібник для магістрів заочної форми навчання. Спеціальність: 8.010103. ПМСО. Мова та література (німецька). Херсон: Вид-во ХДУ, 2008. 96 с.
6. Корольова Н.О. Актуальні питання сучасної лінгвістики: навчально-методичний посібник для магістрів денної та заочної форми навчання факультету іноземних мов (німецькою мовою). Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2019. 248 с.
7. Корольова Н.О. Синтаксичний концепт у сучасній лінгвістиці. Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства і міжкультурної комунікації (ELLIC 2017) : матеріали IV Міжнародної наукової конференції / відп. ред. Н.Я.Яцків ; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2017. С.83-86.
8. Корольова Н.О. Національна ментальність як об'єкт наукових досліджень. *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики*. Чернівці: Видавничий дім «РОДОВІД», 2017, Випуск 2(15). С 14-17.
9. Масенко Л.Т. Нариси з соціолінгвістики. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 242 с.
10. Потапенко О.І. Лінгвоконцептологія. Монографія: вид. 2-ге. К.: Освіта України, 2011. – 336 с.
11. Приходько, А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.
12. Селіванова О.О. Світ свідомості в мові. Черкаси: Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.

13. Helbig G. Linguistische Theorien der Moderne // Gerhard Helbig. – Berlin: Weidler Buchverlag, 2002. 394 S.
14. Gisela Brandt. Bausteine zu einer Geschichte des weiblichen Sprachgebrauchs III: Forschungsberichte und feministische Fragestellungen: Internationale Fachtagung, Dresden 15.-16. 09. 1997. H.-D. Heinz, – 1998 – 191 S.
15. Clarke D. Principles of semiotic. London and New York, 1987.
16. Davidson Donald. Wahrheit und Interpretation, Frankfurt a.M. 1986
17. Helbig Gerhard. Linguistische Theorien der Moderne. Weidler Buchverlag. – Berlin, 2002. 394 S.
18. Jakobson, R. The Framework of Language. East Lansing: University of Michigan Press, 1980. 132 p.
19. Jackendoff Ray S. Semantic Interpretation in Generative Grammar, Cambridge, Mass, u.a. 1975
20. Leech G. Principles of Pragmatics. London and New York, 1986.
21. Levinson Stephen C. Pragmatics. Cambridge etc., 1985.
22. Levinson Stephen C. Space in language and cognition: Explorations in cognitive diversity Cambridge. 2003
23. Lewis David K. Convention. A Philosophical Study, Oxford.1974
24. Lohnstein Horst. Formale Semantik und natürliche Sprache, Opladen.1983
25. Lyons J. Semantics. Volumes 1–2. Cambridge etc., 1979.
26. Pearson Ch. The Semiotic Paradigm View of Theoretical Semiotics // International Handbook of Semiotics / P. P. Trifonas (ed.). Toronto : Ontario Institute for Studies in Education University of Toronto, 2015. Pp. 135-181.
27. Peirce Ch. S. The Essential Peirce: Selected Philosophical Writings (2 vols). Bloomington, IN : Indiana University Press, 1998. V. 2.
28. Pierce A. Deepening Musical Performance through Movement: The Theory and Practice of Embodied Interpretation. Indiana University Press, 2007. 248 p
29. Rudolf C. Introduction to Semantics. Cambridge, Mass., 1942.
30. Tarasti E. Sein und Schein: Explorations in Existential Semiotics. Berlin : Walter de Gruyter GmbH, 2015. 478 p.
31. Trifona P. International Handbook of Semiotics. Toronto : Ontario Institute for Studies in Education University of Toronto, 2015. 1308 p.
32. Turner M. Conceptual Integration and Formal Expression / M. Turner, G. Fauconnier // Journal of Metaphor and Symbolic Activity. 1995. Vol. 10. № 3. P. 183-204.
33. Turner M. Compression and representation. Language and Literature. 2006. Vol. 15(1). P. 17-27.
34. Winfried N. Handbook of Semiotics. Bloomington : Indiana University Press, 1995. 560 p.
35. Wąsik Z. Lectures on the Epistemology of Semiotics. Wrocław : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Filologicznej we Wrocławiu, 2014. 236 p.

Викладач: Корольова Н.О.